

Disputatio II. De Legibus.

QUESTIO QUARTA.

De lege divina positiva.

Pater legem, naturalem jam declaratam, necessaria fuit etiam lex divina positiva, quia cum lex naturalis limites nature non excedat, solam ad finem naturalem & vires nostra nature non excedentem conducere potest homines, & dirigere, non autem ad supernaturale, ad quem creatum sumus; unde lex divina est divini decretum hominibus praescrivens modum necessarium, ut apte pervenire possint ad supernaturale in beatitudinem, quando dispensat, quia verbum hoc est agnoscimus, & aliquando significat dispensationem proprie dictam, aliquando impropicie, quia ut notat Scot. l. cap. c. d. 37. A. dispensatio quando sumi solet pro rite revocatione vel relaxacione, quae est dispensatio proprie dicta, quandoque pro iuriis declaratione, quae est dispensatio impropicie.

54 Rursum obiecte solent obligationem matrimonii inter conjuges esse de jure naturae, & tamen Pontificem dispensare, ut dissolvit posse matrimonium eatum nondum consummatum. At neque id urget, quia dispensat Pontificis in matrimonio ratio; non quidam tollendo debitos servandi fidem conjugalem stante vinculo matrimonii, sed dissolvendo illud, quo disfusso cessat obligatio naturalis, & hanc auctoritatem habet, non solo humano iure, sed ex divina concessione Christi Domini, ut dictum est lib. 4. disp. 7. citat. de Matrimonio n. 201. & seq. ubi etiam diximus atalem dispensationem justam requiri causam ut iustus, & valide fiat. Denique obicitur, quod de jure naturae omnia bona divititiam ab initio erant communia, & unusquisque erat in se liber, non alterius subditus; & tamen haec omnia per humanam potestate sunt immutata, scilicet est enim iure gentium rerum divisio, & appropriatio, & inducta est subiectio, & servitus. Sed neque id urgere constat ex dictis supra n. 46, quidam enim dici solent de jure naturae, non quia praepiciuntur, sed quia conceduntur, aut permittuntur, ideoque aliquis ultra difficultatem per humanam potestim poterit aliter determinari, aut mutari possunt; sic inquam, iuris naturae concedetur, vel permitteatur ab initio, non autem praepicetur, ut bona temporalia efficiant communia, & singuli suam possiderent libertatem, ideoque optimè potuit postea humana potestari fieri, ut bona dividentur, & indecetetur servitus, & subiectio modo jam declaratio loc. cit.

55 Addendum tamen est, quod licet lex naturalis nulla humana potestari possit dispensatione proprie dicta, ad huc tamen bene possunt, & solent pracepta naturalia explicari, & interpretari ab habente auctoritate ratione superioritatis, vel doctrina. Ratio est, quia licet talia pracepta sint necessariae veritatis, quia tamen non omnia sunt aquae clarae, & nota, nec aquae ad intelligendum facilia, nam sicut circa aliqua dubitari potest, an in quibusdam circumstantiis, vel occasiis obligent, aut a sua obligacione effient, ut v. g. an homicidio lege naturali prohibitus sit illud solum, quod sit auctoritate propria, & per modum agitacionis, an vero illud etiam, quod publica fit auctoritate, & per modum iustificationis, an furtum lege naturali prohibitus sit illud solum, quod fit extra causam extremitate necessitatis, an idem etiam, quod in tali casu committitur. Ideo frequenter, & merito, a rationalib[er]e declaramus, & explicamus, quidnam ratio differt protali, vel taliti casu, & quid naturali lumine doceamus; unde hoc pacto interpretamus legem non occidenti non obligare in casu necessitatis defensionis; legem non accipiendi rem alienam non obligare in casu necessitatis extremitate, vel quando quis, quod sicut de jure debetur, alter recuperare non potest, nam in tali casu non accipit alienum, sed quod suum est; & sic etiam recte interpretamus legem servandi depositum, aut servandi promissum, non obligare, quando alter velit abutit ad perniciem Patrum, Reipublice, vel tertii innocentis, & sic in similibus. Ex quo tandem patet hoc praeferim intercessio differenti inter legem naturalem, & positivam, quod in lege naturali nunquam per dispensationem tollitur obligatio, quamdiu manent circumstantiae quibus talis lex naturalis obligat, in positiva vero etiam manentibus iisdem circumstantiis potest obligatio tolli, ut v. g. lex postrivae, ut tempore pacis nemo praeferit Principem arma gestet, hoc tamen non obstante potest Princeps alicui concedere, ut etiam pace durante gellet arma.

56 Deinde in hoc etiam communiter convenient Theologi legem

QUESTIO IV. Articulus I.

31

illud Psalm. 14. Qui pecuniam suam non dedit ad iuram, & sic de aliis.

6: Communi tamen sententia, & probabilior assertio legem veterem totam desuisse etiam quo ad praecpta moralia, ita ut obligatio a illa servanda penitus cessaverit, in quantum illa lege veteri principiabantur, licet aliquo in illa eadem praecpta servanda, tam lege naturae, quam lege Evangelica teneatur, ista D. Tho. qu. 9. art. 5. & Scot. ad 3. qu. 4. d. 2. principes, ubi ut magis explicit Basilios, dictam illud Christi Matth. 5. Non veni solvere legem, sed adimplere, quantum ad moralia praecpta ita ponit, quod Christus non venit solvere legem, sed adimplere, quia manet, & perfecta fuerunt per Christum, licet non obligatio modo ex vi illius legis, sed ex vi legis Evangelica sequuntur Suarez, Medina, Valentia, Montefinos, Lora, Tannerus, Ariaga, Lezana, Salas, Averia, & alii Recentiores communiter. Probatur evidenter ex locis Scripturis superius adductis, quibus significatur legem veterem cessasse, nam generaliter tota lege loquuntur ergo etiam de praecpta moralibus intelligenda sunt, quatenus praecpta illius legis erant. Deinde quia ut nuper dictum est, praecpta moralia eius legis naturalis praescribantur, quia ratione dicitur, quod in dictamine legis naturalis praescribantur, quia ratione diximus plures ex Gentilibus per eam obseruantiam saltem esse concesso, inter quos fertur praescit. Job ex cap. 3. & 2. Homoflexus, ac simus. Deum, recedens a malo, & adhuc veritas innocueris, ideoque communiter a Theologis dicunt, quod ex tra Synagogam dabatur falsus.

59 Sed dices, nullus unquam regulariter salvum potuit, & finaliter fieri iustus ab vita eternam promerendam sine remedio Sacramentali a Deo immediate instituto, & pro quo visum est per legem imposito ob iustificationem a peccato originali; at hoc remedium in lege Evangelica est solus baptismus ex Jo. 3. Ni quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest intrare in regnum Dei, in lege autem veteri sola Circumcisio ex Gen. cap. 17. Msculus cuius praeceptum caro circumcisio non fuerit, delictum anima illa populo suo; ergo vel praecliti cum peccato originali salvati sunt decedentes sine remedio Sacramentali, & non ad omniam tria, si enim illa esset maxime quia materia praeceptorum moralium etiam nunc obligat: ut hac ratio non urget, quia obligatio illa optime refineri potest, & quod lex naturalis obligat, vel quia Deus ipse per Christum de novo eam materialiter praecepit, neq; opus est recurrere ad perverantiam vel vitium legis, ut bene discirbit Ariaga disp. 10. sect. 4.

6: Fundamenta in oppositum non urgunt, nam dictum illud Christi jam explicatum est, quod non venit solvere legem, sed adimplere, quia eis praecpta moralia manent, & perficiuntur etiam explicata per Christum, licet non obligatio modo ex vi illius legis, sed Evangelica: tunc quia ut notat Ariaga loc. c. Christus Dominus ly solvere ibi non usurpat pro tollere legem, sed pro non observare illam, quod inde patet, quia statim addit: Quis ergo solvere unum de mandatis suis minimis, minimus vocabitur in regno Caelorum. Ad 2. negatur certimoniis illis sufficiens probari perverantiam veteris legis quod obligatio non praeceptorum moralium, solam enim datur doctrina generalis, quia lege Moysi est omnino independens, nam quamvis lex illa non existat, aut nonquam extiterit, verisimiliter est non teneri ad omniam illa naturalia praecpta servanda, unde cumque ea obligatio veniat, & Paulus ad Eph. 6. quando horum ad honorandos parentes, non docuit illud mandatum ab hac obligare ex illius prioris legis, sed tantum docere voluit nos ad illud praeceptum teneri, unde cumque talis obligatio oritur, & ad hoc solum significandum adducunt Apolloli verba veteris testamenti, ut scilicet indicant legem veterem manere, adhuc quo ad praecpta moralia, licet non obligatio modo ex vi illius, sed ex vi legis Evangelica. Ad ultimum similiter dicendum est, SS. Patres locum logum de praecptis illis quasi materialiter, dicunt enim nos teneri de facto ad omnia praecpta moralia, que per legem veterem mandabuntur, quod nos etiam ultra fatemur, non autem dicunt teneri, quia ibi mandata fuerint, sed supponunt nos teneri ex vi legis Evangelicae, enim inquit Doctor loc. cit. bene licet Principi. nunc statuerit aliquis quae erant in lege Moysis, & illa ligant auctoritate Principi nunc statuent, non auctoritate legis veteris, sicut licet uni Regi in regno suo statuerit legem, que est in alio Regno, sed illa non ligat ibi, quia lex est alterius regni, sed quia instituta hic ab illo Regi: ita igitur factum est in extinctione veteris legis, & institutione novae: & ita sane expediebat, ut tota obligatio positiva quae manuera erat in Ecclesia, esset ex auctoritate Christi, & non ex antiqua illa Moysaea lege.

63 Quod aliam difficultatem Bellarmius lib. 4. de Justitia, cap. 6. Valsquez disp. 180. cap. 3. & alii excludunt legem veterem desuisse, & abrogatam esse tantum quod ceremonialis, & judicialia praecpta, non autem quod moralia, & videtur etiam confitire Bucanias tract. 3. cap. 4. qu. 7. unde consequenter afferunt legem veterem, quod praecpta moralia, quatenus etiam per Moysen data, & veteri testamento scripta, vere obligare Christianos; quod probant ex c. 6. 7. Matth. 5. ubi Christus dicit: Non veni solvere legem, sed adimplere, constat autem ibi sermonem esse de praecptis Decalogi, ergo &c. Deinde quia Apolloli semper allegant verba veteris testamenti, cum docent praecpta moralia servanda esse, ut Rom. 13. & ad Eph. 6. Honora patrem tuum, & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, & Jacob. Si tamen legem perfectam regalem secundum Scripturas, diligere proximum tuum sicut te ipsum non autem id facerent, si illa testimonio ad Christianos non pertinerent. Tandem quia SS. Patres, & Theologi utuntur auctoritate veteris testamenti ad probanda praecpta moralia, nam ut probent usuras esse illicitas citant

Bapt.

Disputatio II. De Legibus.

Bapt. Precuroris, et quod dicitur *Lueg 16. Lex, & Prophetæ usque ad Joannem*; Christus enim ipse, & non Joannes fuit abrogator veteris legis, & solus ipse fuit lumen expellens umbram, non vero Joannes, de quo dicitur *Joan. I. Non eras illius, sed ut testimonium peribiles de lumine*. In hoc igitur sensu lex Mosey usque ad Joannem durare dicitur, non quod ab ipso, aut eius tempore abrogata sit, sed quia tunc agrotare capit, & ad mortem se disponere, cum tunc Evangelium promulgatum incepit, quod est inchoatus quendam novam legem, per quam vetus abrogabatur; & similiter Prophetæ dicuntur usque ad Joannem, quia ubi Prophæt omnes Christum prænuntiarunt esse venturum, solus Joannes, & primus non amplius venturum, sed præsentem demonstravit, cum dixit; Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi; ita coniuncti Patres, & Theologi textum illud exponunt. Quis ergo est, an lex vetus perire, & obligare desirerit in pontu mortis Christi, an potius postea, quando in die Pentecostes promulgatur incepit.

64 Prima sententia docet, legem antiquam perfisse in ipso punto mortis Christi etiam antequam nova incepit promulgari in die Pentecostes; ita D. Thom. I. c. cum omnibus Thomistis, & pluribus Recentioribus Valentia, Vaquez, Lorea, Bellarminius, Medini, Granadus, Tannerus, Salas, Meratius, Calpenfis, Bencanus, & aliis plures. Hoc probant in primis ex iis, que acciderint circa punctum mortis Christi, quæ manifestant tunc temporis legem veterem omnino cessat, nam ex tempore velum Temporis consummatur; & Matth. 27. ad denotandum quod lex umbratilis, qualis velum tunc fuit scissa, rupta, & abrogata, ut plutes Pates exponent. Et tamen tempore Christi dixit *Io. 19. Consummatum est*, quæ verba secundum expoitiones significant legem veterem in eo puncto vim suam amississe, & exhalasse; tunc etiam translatum est Sacerdotium vetus, & mutatum in novum, quod Christus tunc complete exercuit seipsum in ova Crucis cruentæ Patri offerendo; & translatum autem Sacerdotio necesse est, ut & legis translatio fiat, ut ait Paulus ad Hebreos 7. Confirmatur, quia legalia erant signa, figure, & umbrae mortis Christi futuri, adveniente ergo Christi morte, scilicet legalia, siquidem jam non poterant esse signa mortis Christi futuri. Denique quia statim post Christi passionem aperta est iuncta Regni celstis, & Patres qui erant in Limbo, translati sunt in statum glorie; & sed hoc non potuit efficeri lex vetus ergo tunc legalia fuerunt mortua.

65 Secunda sententia afferit, quod licet mors Christi deducit causam mortis legis veteris brevi secutus, tunc tamen non statim expiravit, sed ejus abrogatio publica incepit in die Pentecostes per novæ legis promulgationem ista Scoto, & D. Bonav. Gabriel, & aliis Antiquioribus d. 3. Item Sacerdote omnes ibid. Balliolus, Faber, Aretinus, Higaeus, ac etiam Suarez, Ariaga, Averla, & aliis recentiores. Propter tunc sententia stat claram Bernardus Epist. 77. ubi ait, *ex eo tempore tanum cuiusque regis antiqua observatione non valere, ex quo præceptum Baptismi inexsufiabiliter ad eius pes ut personae nostriam*. Hoc etiam docuisse videtur Concil. Trid. sess. 6. c. 4. ubi agendi de translatione ex flatu peccati originalis ad statum gratiae ait; *que quidam translato per Etiamelum promulgatum sine lacro regeneratione, aut quod vero fieri non potest, quibus verbis non obseruerit significavit ante promulgatum Evangelium potuisse id per circumcisionem fieri, atque Evangelium non est promulgatum, nisi à die Pentecostes*; ergo &c. Rationabiliter autem additur hæc conditio promulgationis, quia sicut lex non obligat, ita cum promulgatur ex superius dictis, ita cum nova lex abrogare priorem, non confert eam abrogare, nisi potest legitimam promulgationem, sed lex Evangelica non fuit solemniter promulgata, nisi in die Pentecostes; ergo tunc & non antecessit vetus, & abrogata fuit; & hæc est ratio Doctoris d. 3. qu. 4. cit. art. 2. ubi ita impugnat dictum D. Thom., quo affectebatur, baptismi post passionem Christi latum fuisse sub præcepto. Nullus aliter est habebit nunc, quæ prius ad aliquam legem, nisi quia est fisi alter promulgata; sed lex Evangelica, & præceptum de Baptismo non fuit statim promulgatum post Christi passionem ergo statim post Christi passionem, Judas Populus aliter non fuit habebat res ipsa legis Evangelice, & præcepti de Baptismo, quam præ ante passionem; sed ante passionem, secundum omnes, non erat lex Evangelica, ne Baptismus sub præcepto; ergo nequa statim post passionem Christi ante promulgationem, ut dictum est lib. 4. disp. 2. q. 1.

66 Respondent Thomistæ hanc Scoti rationem falso nisi fundamento, quod, scilicet, lex nunquam obligat subditos, nisi cum primum in noctitiam eorum venire, quod est falsum, quia tunc lex obligare primum incipit, cum Rex publico edictum illum profert in sua curia, licet illi, qui can ignorant, excusentur; excusat enim, non quia lex non obligat, sed propter

ignorantiam, quæ si est invincibilis excusat a peccato transgressionis legis; & ratio est quia promulgatio legis per præconem non est potestus legis, neque tunc obligat, sed declarat legem potestus esse, ac ignorantiam excusantem tollit; si enim lex non obligat, nisi post notitiam legis, imprædicta diceretur ignorantiam excusare ab observatione legis, nam excusatio non est, nisi de eo, ad quod aliquis tenetur. Ita ergo in propulo licet solemnissime promulgatio Evangelica legis fuit facta in die Pentecostes, tamen eisdem legitima promulgatio, & sufficiens ad obligandam habentes de illa notitiam, facta fuit ante, tunc per Christi, & Apostolorum prædicacionem, tunc etiam a Christo in causa, & passione novum sacrificium inserviente, & novum Sacerdotium, nam si ipse legislator suum promulgareret in ipso iam obligat, neque necessaria est alia distincta promulgatio, & hoc maximè locum habent in legislatore supremo, qui potest promulgationem modum per suo libito disponere, cum ergo Christus Dominus suam legem promulgaverit, non enim loquebatur in occulto, non est cur expeditum promulgationem, quæ per Apostolos fieri capit in die Pentecostes; ex hac ergo duplicitate promulgatione novæ legis, prima fuit legitima, etiennialis, & legi sufficiens, secunda vero facta in die Pentecostes fuit accidentalis, completiva, & ad tollendum ignorantiam subditorum ordinata; ita Soto, Medina, Hæquetus, Vaquez & alii Thomistæ passim.

67 Verum legis promulgationem necessariam esse ad hoc, ut subditos obligent, scilicet constat ex dictis q. 1. hujus dispens. 2. in d. Th. p. 2. q. 90. art. 4. adē necessariam esse censet, ut sit de clementia legis, & eam ponat in ipsius legis, & hoc modo quod lex umbratilis, qualis velum tunc fuit scissa, rupta, & abrogata, ut plutes Pates exponent. Et tamen tempore Christi dixit *Io. 19. Consummatum est*, quæ verba secundum expoitiones significant legem veterem in eo puncto vim suam amississe, & exhalasse; tunc etiam translatum est Sacerdotium vetus, & mutatum in novum, quod Christus tunc complete exercuit seipsum in ova Crucis cruentæ Patri offerendo; & translatum autem Sacerdotio necesse est, ut & legis translatio fiat, ut ait Paulus ad Hebreos 7. Confirmatur, quia legalia erant signa, figure, & umbrae mortis Christi futuri, adveniente ergo Christi morte, scilicet legalia, siquidem jam non poterant esse signa mortis Christi futuri. Denique quia statim post Christi passionem aperta est iuncta Regni celstis, & Patres qui erant in Limbo, translati sunt in statum glorie; & sed hoc non potuit efficeri lex vetus ergo tunc legalia fuerunt mortua.

68 Secunda sententia afferit, quod licet mors Christi deducit causam mortis legis veteris brevi secutus, tunc tamen non statim expiravit, sed ejus abrogatio publica incepit in die Pentecostes, inde successivæ pervenit ad alias Civitates, & secundum ordinem cubilic est, vel genti tempus obligatio in istab; secundum quod publice, & solemniter lex Evangelica prædicabatur, ita quod tempus non incepit simili apud quoscumque sed quibusdam populis incepit ad menem post solemnem prædicacionem in Hierusalem, & aliquibus ad annum, aliquibus ad ceum annos, & sic deinceps sicut ei prædicabatur; hanc doctrinam etiam Medina p[ro]p[ter]a approbat. I. 2. qu. 90. art. 4. ubi ait, quod non lex fuit sufficiens promulgata non habet vim legis, & ultius addit quod ut lex vim habeat obligandi, di non est sufficiens promulgatio in Causa, aut Civitate Regis, sed in aliis quoque promulgari debet; unde tandem concludit, quod leges tunc sufficienter promulgare censentur, quando sicut prædicta, ut moraliter loquendo in omnium notitiam devenire valeat. Ex quo patet, ut notat Faber loc. cit. falso Thomistæ imponeat Scoto, quod per promulgationem legis necessaria est ad hoc, ut obligari, intellexerit manfestationem talem, ut ad notitiam uniusquisque perveniat; fatetur quidem facta a promulgatione publica uniusquisque legi teneri, excusari tamen, qui invincibiliter legem ignorat, sed negamus eum teneri legi, & præcepto, cui non est facta promulgatio publica, & solemniter modo capitulo explicato, quod sufficit ut fiat in locis publicis Civitatis, & per præcones ordinarios, ita ut moraliter loquendo ad omnium notitiam pervenire valeat, nec est necessaria, ut cuilibet in particulari lex notifetur, & publicetur.

69 Cum vero dicebatur, Christum latum suam legem promulgare ante diem Pentecostes, & id est necessariam non sufficiam distinctam promulgationem per Apostolos faciendum, ut lex Evangelica vim obligandi haberet, & id maximè locum habere in legislatore supremo, qui potest promulgationis modum pro suo libito disponere. Quamvis hoc argumentum a quibusdam efficax censeatur, nihilominus, si recte perpendatur, vel nihil urgeat, vel etiam contra adversarios concidit, ut advertit Ariaga disp. 10. sec. 4. etenim Christus Dominus non fuit in puncto mortis, sed etiam ante illam suam legem promulgavit, atque ita ante mortem vim obligandi induxit, quod etiam ipsi negat; ergo si attendamus ad folum propter

mul-

Quæstio IV. Articulus I.

mulgationem à Christo ipso immediatæ factam, non debemus instare mortis eius determinare pro nova legis obligatione. Nec responderi potest Christum, dum promulgavit legem suam declarasse se nolle obligare ad eam, nisi ab instanti sua mortis, quia ut eruditus in ista Arriga loc. cit. hoc sine illo fundamento diceretur, quia nullum tale verbum in Christi tota prædicatio de ea re repertus, dicere autem id fuisse ab eo declaratum, sed ab Evangelistis omniū, plane etiam dividare sine ullo fundamento, & eadem probabilitate licet, nobis dicere ab ipso Christo determinata fuisse, tempus Pentecostes pro introducenda legis nova obligatione, licet Evangelis hæc de rementione non fecerit. Dicendum itaque, potuisse quidem Christum Dominum, si voluerit, sua prædicatio immediate legem promulgare ad eus obligationem indeterminandam, id tamen non confitare factum, acque idem probabilitate est dicere eam promulgationem discipulis relata fuisse in die Pentecostes & deinceps, ut ait Doctor I. c. quia sique ad illum diem Apostoli non prædicaverit publicè juxta illud verbum Christi, Lucas 24. Vos autem sedete in Civitate illa, donec induamini virtute exalto, & Matth. 16. euntes in universum Mundum prædicare Evangelium omni creatura; & consequenter dicendum est, quod acutum promulgatio Evangelis successive facta est in orbe Terrarum aliquorum annorum spatio, ita etiam successivè in variis Provinciis lex vetus abrogata fuit designata autē patrum, quo moraliter pervenire potuit hac notitia ad omnes nationes tempus circiter triginta annorum, ut ait Averla q. 98. f. 9. vel quadraginta, ut inquit Doctor loc. cit. & nos ex profecto trahimus I. 4. disp. 2. q. 1. art. 2. & 3.

69 Et hisfacit ut occurrit rationibus prioris sententia, duplicit enim intelligi potest legem novam incepisse in morte, & passione Christi, & veterem expirare; uno modo tamquam in causa à qua habeat efficaciam, & valorem, & modo vero ut legem novam in morte, & passione Christi expirare, mors enim Christi fuit causa confirmationis Evangelica legis, & antiquationis veteris legis; alio modo quod lex Christi in eis morte incepit, non tantum cauilliter, sed etiam actualiter quod necessitatem observationis, & hoc modo de falso sum, qui ut inquit D. Bonac. cit. ad 3. & 4. mors, & passio Christi fuerunt utique causa cœlestis, & evanescientis veteris legis, sed cauilla ita non ponebat effectum nisi claresceret; veritas enim excludit umbram tantum, dum clarificatur, quia nullus teneat ad in cognitionem, atque ita non faciet bat adūt cœllari, nisi prius patet legis novæ utilitas, & necessitas; sed hoc non fuit indicata in aperto, nisi post passionem, quando in die Pentecostes Evangelium sibi promulgatur. Ita que verba *consummatum est*, & *vultum templi scissum est*, ait Doctor intelligendus est de his, que ad implendum opus redemptio pertinebant, & de filio hominis scripta erant iuxta illud Luca 18. Ecce a secundum Hierosolimam, & *consummatum est*; quæ scripta sunt de filio hominis, & c. unde videtur illud *consummatum* denotare fuisse jam tolerata omnia, quæ de passione Ihesus prædicta erant, item jam oblatum esse premium pro redemptione nostra. Quod si prædicta verba etiam ad legem antiquam referantur, solum significant legem veterem in morte Christi consummatam esse, tamquam in causa, quatenus mors Christi era causa confirmationis novæ legis, & extinctionis veteris; nec scilicet velut denotavit eodem momento legem veterem perfuisse, scilicet enim si paulò post peritutur denotaret, sic etiam intelligendum est aliud dictum, quod tunc translatum est Sacerdotium, & consequenter quod etiam tunc causa facta est Legis translationis, quia nimis circumstans, & lex veterum in morte Christi expiravit, tamquam in causa, non tam pro illa hora mortis Domini, sed pro tempore promulgationis authenticæ legis Evangelicae, id est lex veteris, & circumstans utilis manifistari ad sollemnem Evangelium, & post Baptismum, in peccatum mortale recidivando necessaria est pœnitentia. Denique de præcepto fidei constat ex illo Marci 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur, & Joan. 8. Si non credideritis, quia ego sum moriens in peccato veteri, & quamvis præceptum fidei alio modo etiam fuisse in lege veteri, imo, & in lege natura, quia illud Pauli ad Hebr. 1. 14. f. 1. & hoc præcepta propriæ, & de novo à Christo instituta correspondente illi generi veterum præceptorum, quæ dicebantur ceremonialia, & specialiter illis, qui spectabant ad Sacramenta, & sacrificia adhuc tam reverentia est haec opera Sacramentorum non omnia omnibus, & singulis esse necessaria ad salutem, non enim omnes recipiunt ordines, nec omnes matrimonium contrahunt, sed omnibus, & singulis necesse est Baptismus, & post Baptismum, in peccatum mortale recidivando necessaria est pœnitentia. Denique de præcepto fidei constat ex illo Marci 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur, & Joan. 8. Si non credideritis, quia ego sum moriens in peccato veteri, & quamvis præceptum fidei alio modo etiam fuisse in lege veteri, imo, & in lege natura, quia illud Pauli ad Hebr. 1. 14. f. 1. & hoc præcepta propriæ, & distinetur ex quibus omnibus infestur materia legis novæ, ad quam si extenditur, contineat tamen actus internos fidei, quia externos Sacramentorum, & præcepta moralium virtutum. Præceptis autem judicialibus veteris legis non inconveniuntur in lege novæ

fit, quia non statim in morte Christi levata fuit, siquidem veritas non excludit umbra, nisi dum clarificatur, ut inquit D. Bonac. loc. cit. Ad ultimum negatur consequentia, statim enim post Christi passionem aperte est iuncta regni celstis, & Patres in limbo existentes translati sunt in statum gloriae, non quia tunc lex veteris statim expiraverit, & nova sub præcepto introducta fuerit, sed quia tunc oblatum fuit premium sufficiens pro redemptione nostra, quod prout sufficiens etiam fuit pro aperitione Janus regni celstis. Alia plura de cœlestiæ legi antiqua videantur a fuit lib. 4. f. 1. disp. 2. de Baptismo q. 1. ubi discussit quæstio de tempore, quo institutus fuerit Baptismus, & quando cœperit esse sub præcepto; ibi enim diximus non statim ac fuit institutus cœpisse esse sub præcepto; neque statim post Christi passionem, & mortem, vel eius resurrectionem, sed tantum post sufficiens, & solemnem Evangelii promulgationem, & consequenter etiam diximus per sufficientem Evangelii promulgationem jam factam legem veterem, & legem naturæ tota ut bevacuatam esse, & explicimus quandoam, & quomodo facta fuerit talis promulgatio. De gravi verò controversia, quæ olim fuit inter duo Ecclesiæ, lumina Hierosolimæ, & Augustinianorum de cœlestiæ legaliū, ut contactat ex variis illorum Epistolis ultra citroque datis, quæ habentur inter Augustinianas ad 8. ad. 19. videndum est ipse Doctor. I. c. ubi a. sub lit. L. illam exactissimè, & luculentissimè pertrahat.

ARTICULUS SECUNDUS.

De lege divina nova.

Matrix Theol. Moral.

C cop.

Disputatio II. De Legibus.

correspondentia p̄cepta; quæ fuerint à Christo lata; sed ipse reliquias in Ecclesia potestatem instituendi talia p̄cepta, quæ quidem de facto per leges Canonicas lata sunt. Tandem ut notat Scotus I. c. 4. d. 3. q. 4. art. 1. extant in lege nova alia, quæ dicuntur confilia Evangelica; quæ non obligant, sicut p̄cepta, sed fidèles inducunt ad perfectionem fælicitatis, usq; valde utilia ad vitam aeternam consequendam, & solus obligant ad illa non contentanda, cum consilium contentens etiam confidens contempnere censeatur: Itaque ex dictis patet, quomodo lex nova in ordine ad beatitudinem supernaturalem hominem sufficienter ordinaverit, tam cœta actus interiores, quam exteriorum superadendo etiam p̄cepta determinata confilia.

72 Secundum dicendum est, novam legem divinam à Christo institutam in comparatione ad veterem, virtutem, & perfectionem longe præcellere; ita communiter SS. Patres, & Theologi, quod licet ex variis capitibus deducere possit, ex hoc tamen p̄ceptu deducit Scotus 3. d. 40. q. un. 2. 2. quod lex nova talia instituit Sacramenta, quæ per se conferant gratiam, & justitiam, atque adiudicent ad gloriam tribuant ex opere operato, qui quidem Sacramentorum institutio est insignis quedam pars novæ legis, ut dictum est; item lex nova prædictarum Eucharistia sacramentum instituit, quod etiam ex vi sua, & ex opere operato beneficia spiritualia certam ratione offerunt, hanc vero virtutem Sacra- ments, & sacrificia veteris legis nullatenus habebant, non enim justificabant, nec sanctificabant cultores suis fælicitate supernaturali gratia, sed solum legali, & aeterna, & nostra salutaria Sacramenta, & sacrificia prafigabant, unde lex vetus nul- lum habuit verum, & proprium Sacramentum nisi circumscriptionem, & hoc ut remedium contra origine peccatum. Addit etiam Doctor I.c. quod pafio Christi exhibita plus meretur de gratia credibilitate eam jam exhibit, quam ipsa, ut exhibenda meruerit illis, qui crediderunt illam, ut exhibenda, & idem Sacramenta nostra, quæ habent efficaciam in virtute passionis Christi jam exhibite plus conferunt de gratia, quæm Sacramenta veteris legis illaque etiam gratia, quæ con- ferrebatur per remedium institutum in statu legis naturalis, ac specialiter per Circumscisionem determinante infl. pro pof- fitate Abrahami, non dabatur nisi ex meritis, & redemptione Christi venturi, jam ex aeternitate à Deo præparatis, & præordinatis, hinc ergo etiam omnis illa grata, & data fuit ante Christum, dici debet data fusile in vi legis novæ, five ad legem novam specieſe, atque idem ex hoc capite suffit veteri per- fectione. Denique etiam ex alio capitulo præcellit rursum status, & tempus legis novæ post Christum supra statum, & tempus legis veteris ante Christum quantum ad rigorem confectionis illius verbis: Non timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possum occidi, & de facto innumeris Martyres observarunt, qui constantissime fidei confessione sanguinem cluderunt, & mortem passi sunt. Alia tandem sunt p̄cepta legis novæ, quæ licet omnes, & singulos obligant, non tamen cum tanto rigor, immo ne tuncrum homo cum periculis notabilis derelinquit, sed mortem pro fidei confessione illius verbis: Non timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possum occidi, & de facto innumeris Martyres observarunt, qui constantissime fidei confessione sanguinem cluderunt, & mortem passi sunt.

73 Quinto dicendum est, hanc novam legem latam esse pro universis hominibus viatoribus, ita enim data fuit à Christo, ut non solum scilicet pollet ab omnibus nationibus, sed etiam ut obligaret omnes ad eam suscipiendam, & observandam abique discrimine Iudeorum, atque Gentilium. Ita constat ex toto fœtamento novo, in quo sapientia fitmentio de universalitate legis novæ pro Iudeis. Gentilibus, & omnī natione, & ita expressit Christus ipse in Evangelio, ut constat ex capit. 4. d. 2. q. 1. initio, quod probet ex illo Matth. 26. ubi hanc legem vocat novi, & siem reformati, id est post quod nullum aliud est futurum, & hoc idem significat verba illa Matth. 24. Non traxi viris generationis donacionis fiant, quæ Christoforus intelligit de congregatiōne fidelium Christi, usque ad mundi finem tempeſt manūta, id est etiam dixit Christus Matth. 28. Ecce ego vobis cum sum usque ad consumationem scelui. Hoc quoque prenuntiatum est in veteri fœtamento in Propheetis de Christo, unde Daniel. 7. habet postea & ius potestas aeterna, quæ non asperget, & regnum eius quod non corrumperet, & Psal. 109. Tu es sacerdos in siem, &c. Quod etiam ratione constitutus Doctor I.c. quia convenienter quidem lex vetus in Evangelicam commutata luit, tamquam imperfectior in perfectiorē in processu enim ab imperfecto ad perfectum posteriora sunt perfectiora sed Evangelica lex iam est perfectissima, nam in statu hujus legis habet homo perfectissima adjutoria ad gratiam, & acquirendam cuiusmodi sunt perfectissima sacramenta; erga-

non debet illa ejus comunitatio in aliā perfectiore exp̄ari. Aliam etiam rationem subedit Doctor in fine questionis, quia nimis in statu hujus legis non solum habet homo perfectissima adjutoria, & sufficiens remedia ad gratiam aqui rendam, sed etiam ad ipsam gloriam consequendam, quia nimis post solutum pretium in passione Christi, & post obsequium exhibitum à divina Justitia requiritum, Baptismus januam Cœli aperit, quæ prius clausa erat in poenam originalis culpe, & quod Christus de se dixit. Ego sum osium, &c. Hie ep. Izo. ad Dardan. ait, quod sanguis Christi ex clavis Paradisi nulla ergo est necessitas alterius legis perfectioris, quem haec perfectissima, & efficacissima tam in ordine ad gratiam acquirendam, quam in ordine ad gloriam consequendam, & solus ergo mutandus erit status novæ legis in statum aeternæ gloriae, Christi fideliū in statum Deum viduentem, & denique status Ecclesiæ militantis in statum Ecclesiæ triumphantis, quam mutationem predicti Apololus 1. Corinth. 13. Camerarius quod perfidum est, evanescit quod ex parte est; videmus nunc per seculum in angustia, nunc auctoritate ad faciem.

74 Quartu dicendum est, legem novam, seu Evangelicam simpliciter, legem novam, seu Evangelicam simpliciter, ut receptio, & observationem, non solum obligatio p̄cepti, sed etiam necessitate mediet, etiam ad salutem fætem quod aliquam sibi partem, etiam, ut inquit Scotus 3. d. 40. q. un. art. 1. & hos iam diximus. 4. disp. 2. Baptismus hoc modo necessarius est ad salutem s. necessitate mediis, ut constat ex verbis Christi Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non possit intrare in regnum Domini, quod tamen intelligendum est non de Baptismo in res, sed vel in res, vel saltem in voto, ut loc. c. dictum est, similiter p̄sonitatem sacramentum est necessarium, inquit Doctor, homini post Baptismum lapso. Et tandem omnibus simpliciter adulitus est necessaria fides Christi iuxta illud Marci 16. Quis crediderit condemnabitur, hac autem necessitas plenus captatio de fide, & sacramentis non solum necessaria, sed etiam de Baptismo, & fideliū in statu novæ legis in statu aeternæ gloriae, & sacrificio prafigabant, unde lex vetus nul- lum habuit verum, & proprium Sacramentum nisi circumscriptio- nem, & hoc ut remedium contra origine peccatum. Addit etiam Doctor I.c. quod pafio Christi exhibita plus meretur de gratia credibilitate eam jam exhibit, quam ipsa, ut exhibenda meruerit illis, qui crediderunt illam, ut exhibenda, & idem Sacramenta nostra, quæ habent efficaciam in virtute passionis Christi jam exhibite plus conferunt de gratia, quæm Sacramenta veteris legis illaque etiam gratia, quæ con- ferrebatur per remedium institutum in statu legis naturalis, ac specialiter per Circumscisionem determinante infl. pro pof- fitate Abrahami, non dabatur nisi ex meritis, & redemptione Christi venturi, jam ex aeternitate à Deo præparatis, & præordinatis, hinc ergo etiam omnis illa grata, & data fuit ante Christum, dici debet data fusile in vi legis novæ, five ad legem novam specieſe, atque idem ex hoc capite suffit veteri per- fectione. Denique etiam ex alio capitulo præcellit rursum status, & tempus legis novæ post Christum supra statum, & tempus legis veteris ante Christum quantum ad rigorem confectionis illius verbis: Non timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possum occidi, & de facto innumeris Martyres observarunt, qui constantissime fidei confessione sanguinem cluderunt, & mortem passi sunt.

75 Quinto dicendum est, hanc novam legem latam esse pro universis hominibus viatoribus, ita enim data fuit à Christo, ut non solum scilicet pollet ab omnibus nationibus, sed etiam ut obligaret omnes ad eam suscipiendam, & observandam abique discrimine Iudeorum, atque Gentilium. Ita constat ex toto fœtamento novo, in quo sapientia fitmentio de universalitate legis novæ pro Iudeis. Gentilibus, & omnī natione, & ita expressit Christus ipse in Evangelio, ut constat ex capit. 4. d. 2. q. 1. initio, quod probet ex illo Matth. 26. ubi hanc legem vocat novi, & siem reformati, id est post quod nullum aliud est futurum, & hoc idem significat verba illa Matth. 24. Non traxi viris generationis donacionis fiant, quæ Christoforus intelligit de congregatiōne fidelium Christi, usque ad mundi finem tempeſt manūta, id est etiam dixit Christus Matth. 28. Ecce ego vobis cum sum usque ad consumationem scelui. Hoc quoque prenuntiatum est in veteri fœtamento in Propheetis de Christo, unde Daniel. 7. habet postea & ius potestas aeterna, quæ non asperget, & regnum eius id est non corrumperet, & Psal. 109. Tu es sacerdos in siem, &c. Quod etiam ratione constitutus Doctor I.c. quia convenienter quidem lex vetus in Evangelicam commutata luit, tamquam imperfectior in perfectiorē in processu enim ab imperfecto ad perfectum posteriora sunt perfectiora sed Evangelica lex iam est perfectissima, nam in statu hujus legis habet homo perfectissima adjutoria ad gratiam, & acquirendam cuiusmodi sunt perfectissima sacramenta; erga-

& propter nostram salutem descendit de Cœlis, & homo facilius est, & legislator advenit, & Redemptor, non pro uno tantum populo, aut natione, sed pro universo mundo. Quare concludendum est, hanc novam legem omnes profici obligant, & sufficiens remedia ad gratiam aqui rendam, quia nimis post solutum pretium in passione Christi, & post obsequium exhibitum à divina Justitia requiritum, Baptismus januam Cœli aperit, quæ prius clausa erat in poenam originalis culpe, & quod Christus de se dixit. Ego sum osium, &c. Hie ep. Izo. ad Dardan. ait, quod sanguis Christi ex clavis Paradisi nulla ergo est necessitas alterius legis perfectioris, quem haec perfectissima, & efficacissima tam in ordine ad gratiam acquirendam, quam in ordine ad gloriam consequendam, & solus ergo mutandus erit status novæ legis in statum aeternæ gloriae, Christi fideliū in statum Deum viduentem, & denique status Ecclesiæ militantis in statum Ecclesiæ triumphantis, quam mutationem predicti Apololus 1. Corinth. 13. Camerarius quod perfidum est, evanescit quod ex parte est; videmus nunc per seculum in angustia, nunc auctoritate ad faciem.

76 Sexto tandem certum est, legem diuinam positivam posse à Deo ejus auctore dispensari, sive per modum dispensationis propriæ dictæ, sive etiam per modum abrogationis, hoc enim ex illo generali principio deductum, quod quilibet legislator suam legem mutare potest, & dispensare, quod maxime in supremo legislatore, & Domino, qualis est Deus, debet habere locum; tum etiam ex facto ipso, quo constat Deum omnini legem veterem abrogasse, quæ vere divina erat, Ceterum etiam est potissimum ipsum Deum, potissimum Christum, dum suam legem condidit, talem potestatem eam dispensandi Ecclesiæ committere, sive Petro, & succelloribus ejus, sicut potest quicunque superior alterius facultatem committere dispensandi in suis legibus, & p̄ceptis. Quæritur ergo num talis potestas de facto Ecclesiæ sit concepta, & specialisti non posse. Summus Pontifex aliquando ex causa gravi, & necessaria dispensare in p̄ceptis, & instituta novæ legis in caſu, quo aliquo p̄cepta ipsa vero obligant, ut dicatur vera & propria dispensatio; & quidem aliqui Juristi affirmare videntur, dicentes concessionem talis facultatis suffit necessariam, vel sicut fuit concessione Summi Pontificis Christi Vicario pro recto, & idoneo Ecclesiæ regimine. Ita Panormitanus, Feinus, & quidam alii in cap. 1. de Conf. & cap. Quæ Ecllesiastis eodem tit. quibus ex parte confessione quidam etiam Theologi, quam confessione deducunt p̄ceptis ex verbis Christi Domini Matth. 16. qui Petro dicit. Quodcumque ligaverit super terram, erit ligatus & in Cœlis, & quandoque levior super terram, erit dominus & in Cœlis, quibus verbis tam amplam facultatem ajunt, & potestatem sic Vicario contulisse, ut solvere etiam possit obligationem p̄ceptorum suorum, & in eis dispensare.

77 Communis tamen, & vera Theologorum sententia est non adesse in Ecclesia potestate nisi dispensandi circa p̄cepta, & instituta Christi loquendo de dispensatione propriæ dictæ; quia, scilicet, obligatio legis diuinæ removetur ad actu materialis omnibus contradictionibus, & circumstantiis, secundum quæ actus erat materia p̄cepti, & ad eum quis tenebat. Et ita de facta agnoverunt, & servaverunt ipsi Summi Pontifices Leo Papæ, & quidam alii in cap. 1. de Conf. & cap. Quæ Ecllesiastis eodem tit. quibus ex parte confessione quidam etiam Theologi, quam confessione deducunt p̄ceptis ex verbis Christi Domini Matth. 16. qui Petro dicit. Quodcumque ligaverit super terram, erit ligatus & in Cœlis, & quandoque levior super terram, erit dominus & in Cœlis, quibus verbis tam amplam facultatem ajunt, & potestatem sic Vicario contulisse, ut solvere etiam possit obligationem p̄ceptorum suorum, & in eis dispensare.

78 Communis tamen, & vera Theologorum sententia est non adesse in Ecclesia potestate nisi dispensandi circa p̄cepta, & instituta Christi loquendo de dispensatione propriæ dictæ; quia, scilicet, obligatio legis diuinæ removetur ad actu materialis omnibus contradictionibus, & circumstantiis, secundum quæ actus erat materia p̄cepti, & ad eum quis tenebat. Et ita de facta agnoverunt, & servaverunt ipsi Summi Pontifices Leo Papæ, & quidam alii in cap. 1. de Conf. & cap. Quæ Ecllesiastis eodem tit. quibus ex parte confessione quidam etiam Theologi, quam confessione deducunt p̄ceptis ex verbis Christi Domini Matth. 16. qui Petro dicit. Quodcumque ligaverit super terram, erit ligatus & in Cœlis, & quandoque levior super terram, erit dominus & in Cœlis, quibus verbis tam amplam facultatem ajunt, & potestatem sic Vicario contulisse, ut solvere etiam possit obligationem p̄ceptorum suorum, & in eis dispensare.

79 U T dictum est in superioribus, lex positiva in duas species adequate dividetur, nempe in legem diuinam, & legem humana; & hancem de diuina tractamus q. p̄ced. tam veteri, quam nova, sive Evangelica, num in p̄ceptis de humana agendum est; & quidem dari potestatis legislativam humana, quæ homines in perfecta communitate viventes suum finem per confessiones mediae conuenient possint leges condendo, quæ vim habeant p̄cepti, & prohibiti, ac obligandi ad faciendum, vel non faciendum, jam pater ex dictis, & t. hujus disp. ar. 2. ubi etiam n. 12. & 13. artigium quinam inter homines legislatoris munere fungi possint, & leges condendi potestant; sed hoc ipsum modo plenus discutendum est, & declarandum, cum Scoto 4. d. 15. q. 2. art. 1. ubi de hac materia tractat etiam q. 3.

ARTICULUS PRIMUS,

De necessitate, & utilitate legis humana, & potestate eam condendi.

80 P rimis quid sit lex humana facile deducitur ex dictis de lege in communis q. 1. hujus disp. art. 1. nam confessio ad dicta ibidem de definitione legis in communis dicendum est, quod lex humana est ordinatio rationis à legislatore humano ob bonum communem facta, & promulgata; cujus definitionis particula patent ex ibi dictis, & adhuc magis patet ex dictis. Doctorem autem communiter Theologi cum D. Th. 95. art. & Scoto 4. d. 15. q. 3. sub G. & d. 36. q. 1. a. 1. omnem legem humana necessario derivari a lege naturali, vel demonstrative, ut conclusiones à principiis ex terminis notis, vel filogisticæ, ut conclusiones probabiles sicutem legi naturæ concordes, vel ad minus non discordes; & ratio est, quia lex humana in tantum habet rationem affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliquam dispensationem in lege Christi effici potestib; in Ecclesia, posse eodem modo dicere omnes esse possibilis, quia verba illa indebat, & universalis sunt, nec magis unam, quam aliam dispensationem indicant esse possibilem, omnem autem Christi legem in Ecclesia est dispensabilis, nemo fatus est mentis affectus potest; illis ergo verbis nil aliud concessum est in Ecclesia extra principia instituta, & p̄cepta firma, & solida, quæ efficiunt potestimbia; at quæ id est efficiunt apud omnes fideles, & in omni tempore semper uniformis, ut ita firmata, & unita Christianæ Ecclesiæ appareret semper, & ubiqui; neque oppositum ex illis Christi verbis proposita opinione adiudicis deduci potest, si enim ex illis quis velit aliqu